

Parafjanin donosi

Category: Historia, historyczne

written by Marek | 28 kwietnia 2026

W 1912 roku, kiedy Polska znajdowała się pod zaborami, autorzy piszący do lokalnych gazet (często krytycznie o rzeczywistości) używali pseudonimów takich jak „parafjanin” głównie z obawy przed represjami ze strony władz carskich.

Głównym zagrożeniem była odpowiedzialność karna za „nieprawomyślne” publikacje. Ówczesne prawo prasowe w zaborze rosyjskim było bardzo restrykcyjne. Za krytykę porządku publicznego, administracji czy nawoływanie do oporu groziły surowe kary pozbawienia wolności. Ochra (tajna policja) śledziła autorów tekstów, które mogły budzić nastroje narodowe lub społeczne. Redakcje i autorzy mogli zostać obciążeni ogromnymi grzywnami, które prowadziły do bankructwa gazety. Podpisując się jako „parafjanin”, autor chronił swoją tożsamość, aby uniknąć osobistych prześladowań, a jednocześnie nadawał swojej wypowiedzi ton głosu „zwykłego człowieka”, co miało zwiększać wiarygodność opisu lokalnych problemów.

Artykuły w „Gazecie Świątecznej” z 1912 roku opisywały inicjatywę ks. Stanisława Żebrowskiego budowy neogotyckiego kościoła w Rzekuniu, zaprojektowanego przez **Józefa Piusa Dziekońskiego**. Relacje „Parafjanina” dokumentowały mobilizację parafian, gromadzenie materiałów oraz ofiarność społeczną na rzecz nowej świątyni, która zastąpiła stary, drewniany kościół.

Stan Polski w 1912 roku

W 1912 roku państwo polskie formalnie nie istniało na mapie świata. Ziemie polskie znajdowały się pod rozbiorami trzech mocarstw: Rosji, Niemiec (Prus) oraz Austro-Węgier. Sytuacja Polaków zależała od zaboru, w którym mieszkali. Rzekuń był w zaborze rosyjskim (**Królestwo Polskie**). Panowała tu silna rusyfikacja i represje. Polacy żyli w atmosferze inwigilacji przez tajną policję (Ochranę), a dzieci w szkołach zmuszano do nauki w języku rosyjskim i ograniczano polską własność ziemi.

W tym czasie nie istniał jeden oficjalny rząd Polski ani instytucja „przywódcy na uchodźstwie” w takim sensie, jak w trakcie II wojny światowej. Rolę liderów narodu pełnili przywódcy głównych obozów politycznych, którzy przygotowywali się do nadchodzącego konfliktu światowego.

Józef Piłsudski – Stał na czele nurtu niepodległościowego szykując kadry do przyszłej walki zbrojnej przeciwko Rosji.

Roman Dmowski – Lider Narodowej Demokracji (tzw. orientacja prorosyjska). Uważał, że największym zagrożeniem dla Polski są Niemcy, dlatego dążył do zjednoczenia ziem polskich pod berłem cara, co miało być krokiem do przyszłej niepodległości.

Wincenty Witos – Rosnący w siłę lider ruchu ludowego, walczący o interesy chłopów w parlamencie austriackim.

Rzekuń w Królestwie Polskim (NAC)

Budowa kościoła a administracja carska

Przez dekady po powstaniu styczniowym władze rosyjskie prowadziły politykę ograniczania wpływów Kościoła katolickiego, co objawiało się

m.in. **zakazem budowy nowych świątyń** oraz zamienianiem kościołów na cerkwie. Dopiero wydanie „Ukazu Tolerancyjnego w 1905 r. przez cara Mikołaja II umożliwiło starania o budowę nowych obiektów sakralnych. Kościół w Rzekuniu, zaprojektowany przez [Józefa Piusa Dziekońskiego](#), powstał w stylu neogotyku wiślano-bałtyckiego. Styl ten był celowo wybierany przez Polaków jako manifestacja tożsamości narodowej w kontrze do narzucanego przez zaborcę stylu bizantyjsko-rosyjskiego. Inicjatywa i plany ruszyły w 1912 roku (za czasów ks. Stanisława Żebrowskiego), właściwe prace budowlane trwały z przerwami aż do 1935 roku.

Czy parafianie byli represjonowani?

W 1912 roku chodzenie do kościoła katolickiego samo w sobie nie było już karane więzieniem, ale wierni mierzyli się z innymi formami ucisku. Duchowni znajdowali się pod stałą obserwacją Ochran (tajnej policji), a kazania nie mogły zawierać treści patriotycznych. Władze dążyły do wprowadzenia języka rosyjskiego do ksiąg parafialnych i administracji kościelnej. Choć w Rzekuniu dominował katolicyzm, w innych częściach zaboru (szczególnie na Podlasiu) zmuszano do przechodzenia na prawosławie.

Wspomniany, tytułowy „parafjanin” pisał do prasy anonimowo, ponieważ każda wzmianka o problemach lokalnych, która mogła być odebrana jako krytyka urzędników carskich lub nawoływanie do solidarności narodowej, groziła aresztem lub grzywną dla redakcji.

Z krótkich informacji na stronie Parafii Rzekuń dowiadujemy się, że budowę rozpoczęto w 1914 roku. Z artykułu w Gazecie Świątecznej czytamy: „...**To też wielu żyje tą Jedyną myślą, aby jak najprędzej oglądać już kościół wykończony...**” Z kontekstu przekazu prasowego wynika, że budowa została już rozpoczęta w 1912 roku.

Nie stanowi to w zasadzie żadnego sporu o datę rozpoczęcia wznoszenia świątyni, ale raczej o braku dokładnych danych z tego okresu.

Gazeta Świąteczna z 1912 roku

29 kwietnia (12 maja) 1912 roku

Z Rzekunia,

wsi kościelnej w powiecie ostrołęckim, gubernji łomżyńskiej, pisze do nas jeden czytelnik:

„Mam pod ręką obliczenia dotyczące parafji Rzekuńskiej, więc chce się niemi podzielić ze spółczytelnikami Gazety.

Parafja Rzekuńska, według obliczenia dokonanego w tym roku, ma ogółem 7270 dusz, z których w Ameryce przebywa mężczyzn 458-ech, koblét-124, w Prusiech mężczyzn 19-tu, kobiét 5, czyli razem 601 osób. Na miejscu więc w parafji znajduje się 6569 dusz. W tej liczbie nieumiejących czytać, prócz małych dzieci, jest 675 osób.

W pracy oświatowej i społecznej parafja nasza stara się nie pozostawać w tyle za innemi. Gazet różnych przychodzi do nas 149; jest to liczba dosyć pokaźna. Mamy dwa kółka rolnicze: jedno w Rzekuniu, drugie w Borowem; co miesiąc odbywają ale w tych kółkach pożyteczne pogadanki. W Kaczynach zaś, gdzie jest stacja kolei żelaznej, znajduje się stowarzyszenie spożywcze, które się bardzo dobrze rozwija. Mamy też w Rzekunlu księżnicę, z której bierzemy do czytania książki bardzo pożyteczne i ciekawe.

- Największą naszą troską obecną jest budowa wspaniałej świątyni, o dwóch

wysokich wieżach, która ma nam zastąpić mały stary kościółek. Piękny ten kościół będzie chlubą parafjan rzekuńskich, a pokolenia następne po kilkuset latach jeszcze wspominać będą, jaki to dom Boży wystawili ich praojcowie. To też wielu żyje tą Jedyną myślą, aby jak najprędzej oglądać już kościół wykończony.

Jeden staruszek, dając ofiarę na budowę kościoła powiedział: Chciałbym choć przed śmiercią jeszcze zobaczyć ten kościół, a potem już będę mógł umrzeć. – Mamy w Bogu nadzieję, że w tym roku pokryjemy mury dachem, zasklepimy i postawimy wieże. A gdy Bóg dopomoże nam to zrobić, wówczas, choćby na wiosnę roku przyszłego, postawimy sobie przy kościele piękny „dom ludowy” parafjalny, aby mieć gdzie się zbierać i radzić nad polepszeniem naszego bytu, a nawet i uczciwie się zabawić, na przykład urządzać na Boże Narodzenie jasełka, a w innym czasie pokazywać ciekawe i pożyteczne obrazy przy pomocy malowanych szkiełek i latarni. Mogłaby się tam mieścić i czytelnia, i ochrona dla dzieci, i, o ile by można było, inne też pożyteczne urządzenia. Chociaż, co prawda, ciężko nam na razie przy tej budowie kościoła, ale mamy w Bogu nadzieję, że przy dobrych chęciach i zgodzie wystarczy nam jeszcze i na dobrą gazetę, i na książkę pouczającą. I na „dom ludowy”.

Parafjanin.

Widok kościoła i chałup w Rzekuniu, w roku 1914. (Fotopolska.eu)

Władze świeckie w okresie rozpoczęcia budowy kościoła - 1912-1915.

Pismo od naczelnika powiatu ostrołęckiego, z 4 czerwca 1912 r. do gubernatora łomżyńskiego.

„Zawiadamiam Waszą Ekscelencję, oczekując rozporządzeń z Waszej strony, że w związku z rozpoczęciem trzyletniej kadencji 1912-1915, zgodnie z decyzją zgromadzenia gminnego w Rzekuniu, nie ma przeszkód do powołania Jana Francewicza Laskowskiego na stanowisko wójta gminy oraz Antona Francewicza Mierzejewskiego na stanowisko zastępcy wójta tejże gminy.”

W źródłach historycznych postać Jana Laskowskiego, sprawującego urząd wójta gminy Rzekuń w latach 1912-1915, pojawia się rzadko.

Imię ojca („Francewicz” – syn Franciszka). Nazwisko Laskowski może być związane z Laskowcem w gminie Rzekuń, która historycznie mogło być

gniazdem rodzonym Laskowskich. Można przypuszczać, że Jan był przedstawicielem lokalnej ludności, co dawało mu odpowiedni autorytet do objęcia urzędu. Jego urzędowanie (1912-1915) przypadło na wybuch I wojny światowej. Rzekuń i Ostrołęka stały się w 1915 roku areną krwawych walk między wojskami rosyjskimi a niemieckimi – między innymi walki w Kamiance. Jako wójt musiał zmierzyć się z rekwizycjami wojennymi, mobilizacją oraz ewakuacją urzędów przed wkroczeniem Niemców latem 1915 roku.

W miarę zbliżania się frontu w lipcu i sierpniu 1915 roku, rekwizycje przybrały formę „rabunkową”. Rosjanie stosowali taktykę spalonej ziemi, zabierając wszystko, co mogłoby przydać się nacierającym Niemcom.

Kiedy Rosjanie, opuszczając te tereny, palili zabudowania i wysadzali kluczowe obiekty, księży, mieszkańców i wójta dotykały ogromne problemy przy budowie kościoła.

М. В. Д.
ЛОМЖИНСКІЙ
ГУБЕРНАТОРЪ.

ПО КАНЦЕЛЯРИИ.

1912 г. 17-го дня 1912 г.

№ 6089

Гор. Ломжа.

Л. Г. Т.

на № 6710.

Начальнику *Сатуменского* уезда.

Даю знать Вашему Высоко-дію для за-
висящихъ съ Вашей стороны распоряженій,
что къ допущенію на начавшееся трехлѣтіе
1912—1915 гг., согласно избранію гминнаго
схода *м. Рокиты, Ана. Фран-*
цеза. Месковскаго къ должности войта
гмины *и Антона Франца*
Мерушевскаго
къ должности кандидата войта той-же гмины—
препятствій не встрѣчается.

И. Г. Губернатора
В. Губернатора

Правитель Канцеляріи

Legenda o Złotkowskich z Czarnowca - murarzach

Wśród mieszkańców Czarnowca oraz żyjącej jeszcze rodziny Złotkowskich

krąży legenda o budowniczym kościoła.

Prawdopodobnie w rzekuńskim kościele, za ołtarzem głównym wmurowana jest cegła z wygrawerowanym napisem „Złotkowcy”.

Legenda głoszona przez rodzinę i mieszkańców brzmi:

„Złotkowski - murarz z Czarnowca pracował przy wznoszeniu świątyni za darmo. Ustalił wówczas z księdzem Stanisławem Żebrowskim, że od chwili pobudowania kościoła, na zawsze rodzina Złotkowskich (Złotkowscy) otrzyma wszelkie sakramenty od rzekuńskich duchownych za darmo...”

Czy istnieje za ołtarzem taka cegła? Czy w księgach parafialnych istnieje zapis o umowie Złotkowskiego i Żebrowskiego? Żaden z dotychczasowych proboszczów nie potwierdził powyższego faktu.

Kościół w Rzekuniu nie mógł budować murarz z Czarnowca **[Teodor Złotkowski, ten który w 1857 ukończył kaplicę na cmentarzu.](#)**

To mało prawdopodobne, aby **Teodor Złotkowski** osobiście murował obecny kościół w Rzekuniu, głównie ze względów chronologicznych.

Teodor Złotkowski ukończył kaplicę cmentarną w **1857 roku**. Budowa obecnego murowanego kościoła ruszyła dopiero w **1912 roku**. Od zakończenia prac przy kaplicy do rozpoczęcia budowy kościoła minęło aż **57 lat**. Gdyby w 1857 roku był już ukształtowanym murarzem (mającym ok. 25-30 lat), w 1912-1914 roku musiałby mieć ponad 80 lat.

Jest jednak bardzo możliwe, że w budowie kościoła brał udział **syn lub wnuk Teodora**. W tamtym czasie zawód murarza (mularza) był często dziedziczny, a lokalni mistrzowie cieszyli się zaufaniem parafii przez pokolenia. Nazwisko Złotkowski jest silnie zakorzenione w gminie Rzekuń.

Kaplica z 1857 roku to skromniejsza forma późnoklasycystyczna. Kościół z 1912-1914 roku to potężny, skomplikowany inżynierijsko neogotycki autorstwa Józefa Piusa Dziekońskiego. Tak wielkie inwestycje wymagały młodszych, sprawniejszych fizycznie ekip, które potrafiły pracować na bardzo wysokich rusztowaniach przy wznoszeniu wież.

Teodor Złotkowski z Czarnowca niemal na pewno nie kładł cegieł pod obecny kościół, ale niewykluczone, że jego potomkowie kontynuowali

murarskie tradycje przy tej budowie. Co więcej, [Teodor Stanisław Złotkowski, o którym pisaliśmy tu ->](#) również nie mógł uczestniczyć w budowie kościoła, bo urodził się w roku 1910. Jednak, gdy zauważymy, że prace przy wznoszeniu trwały aż do 1935 roku, to rzeczywiście Teodor Stanisław mógł w tych pracach murarskich uczestniczyć.

Niewykluczone, że syn lub wnuk murarza Teodora budował kościół w Rzekuniu, ale na chwilę obecną nie znajdujemy w dokumentach takich informacji.

Nagrobek księdza Stanisława Żebrowskiego na cmentarzu rzekuńskim (założonym w 1851 r.) Foto: Marek Karczewski

Nagrobek Teodora Złotkowskiego na cmentarzu rzekuńskim (założonym w 1851 r.) Foto: Marek Karczewski

Marek Karczewski, 23.04.2026 r.

Źródła:

- Mazowiecka Biblioteka Cyfrowa,
- Fotopolska.eu,
- Narodowe Archiwum Cyfrowe,
- Archiwum Państwowe w Białymstoku - Jacek Czaplicki.

[ALFABETYCZNY INDEKS DZIAŁU HISTORIA](#)

[Indeks właścicieli majątku Czarnowiec](#)

Jak car Aleksander uwłaszczył czarnowieckich chłopów

Category: Historia,histeryczne,NEWS
written by Marek | 28 kwietnia 2026

Ciekawostka historyczna o Czarnowcu, w której niewiadomych jest co najmniej tyle, co danych. Uwagi i poprawki mile widziane.

Poniższe dokumenty do tłumaczenia dostarczył sołtysowi Markowi Karczewskiemu, w maju 2020r. Pan Jacek Czaplicki z Ostrołęki, który przywraca pamięć okolicznym cmentarzom z okresu Wielkiej Wojny.

Jego profil z dokumentacją fotograficzną i video znajduje się tu: [ROWEREM WOKÓŁ OSTROŁĘKI](#)

Dziękujemy Panu Jackowi za „zdobycie” tych starych dokumentów.

W Archiwum Państwowym w Białymstoku znajdują się dokumenty administracji carskiej z XIX wieku. 6 października 1977 roku operator pracowni mikrofilmowej Archiwum Dokumentacji Mechanicznej w Warszawie Halina Olszak sporządziła z nich mikrofilmy. Dokumenty te - z dziewiętnastowiecznego rosyjskiego na polski - przełożył nam **Pan Michaił Barkowski**, znakomity tłumacz i niezawodny Kolega, prowadzący na Facebooku świetny profil [@niestraszyrosyjski](#). Za co serdecznie

dziękujemy. Bo to kawał dobrej roboty był.

Wątpliwości Tłumacza rozstrzygaliśmy własnym rozumem. Jeżeli ktokolwiek oglądając kopie akt, stwierdzi że jakieś rozstrzygnięcie było nietrafne bądź niesłuszne, reklamację pokornie przyjmujemy. Najogólniej rzecz biorąc, załączone tu archiwalia, zawierają dokumentację opisującą własność gospodarstw pól i lasów w Czarnowcu po uwłaszczeniu chłopów w Królestwie Polskim przez cara Aleksandra II w 1864 roku. Gdyby chcieć to jakoś odnieść do współczesności, to co do metody i skutków przypomina to trochę Powszechny Spis Rolny (w tym roku trwa kolejny spis). Jednak jego przyczyny, przesłanki i państwo przeprowadzające były zupełnie inne. Własność ziem na polskiej wsi w XIX wieku to bardzo skomplikowane zagadnienie.

W bardzo wielkim, być może zbyt wielkim, uproszczeniu można powiedzieć, że przed uwłaszczeniem chłopci posiadali niewielkie kawałki ziemi, ale nie byli ich właścicielami. Własność należała do szlachty. Chłopi za możliwość posiadania swych gospodarstw odrabiali pańszczyznę lub płacili czynsz (w pracy, w naturze, w gotówce). Posiadanie a własność to były (i są zresztą do dziś) dwa różne tytuły prawne do nieruchomości. Ruchomości także. Żeby zyskać poparcie chłopów dla powstania styczniowego polski Tymczasowy Rząd Narodowy 22 stycznia 1863 r. ogłosił, że chłopci stają się właścicielami swoich gospodarstw bez konieczności wykupywania się od właścicieli ziemskich. Mniej więcej miesiąc przed upadkiem powstania, 2 marca (19 lutego w obowiązującym w Rosji kalendarzu juliańskim) car wydał ukaz, w którym uwłaszczał chłopów na tych samych zasadach, co rząd powstańczy. W ten sposób osiągnął polityczny cel.

I znowu w dużym uproszczeniu... pokazał chłopom: zobaczcie, macie od rosyjskiej administracji to samo co od powstańczego rządu. Jednocześnie, jak ujmuje to część polskich historyków, car wbił w ten sposób klin między dwory a wsie. Uwłaszczenie na prawie carskim musiało generować konflikty, a – jak wiadomo nie od dziś – skonfliktowane społeczeństwo jest mniej skłonne do buntowania się przeciw władzy. Chłopi stali się więc właścicielami swoich zabudowań i pól. Zamiast czynszu do dziedzica mieli wносить podatek gruntowy do skarbu. Właściciele ziemscy mieli prawo do odszkodowania od państwa za utracone grunty rolne. Pastwiska oraz lasy formalnie pozostały własnością ziemian, ale chłopci mieli prawo paść na nich

swe zwierzęta i pozyskiwać z lasu opał oraz drewno budowlane. Żeby zapobiec rabunkowej gospodarce w lasach, lokalni urzędnicy rosyjskiej administracji mieli ustalać ile i jakiego drewna chłopci mogą pozyskać z dworskich lasów. Ziemi nie dostali chłopci bezrolni i robotnicy folwarczni, no bo przecież przed uwłaszczeniem jej nie posiadali. Mieli dostać ją z gruntów państwowych, bezpańskich albo opuszczonych. Niestety gruntów takich było mniej niż chętnych. W drugiej połowie XIX wieku tworzyli więc półmilionową rzeszę tzw. wolnych najmitów. Wolnych od jakiejkolwiek własności, a najmujących się do prac w folwarkach i z tego żyjących. Do wolnych najmitów zaliczali się również chłopscy bankruci, którzy z powodu nieurodzajów, klęsk żywiołowych nie byli w stanie płacić wygórowanych podatków i tracili w ten sposób swoje gospodarstwa (patrz „Wolny najmita” Marii Konopnickiej).

Któż więc gospodarował na Czarnowcu po uwłaszczeniu na mocy ukazu z 1864 roku. Pokazuje to tabela w załączonych dokumentach. Figurują w niej następujący gospodarze, których nazwiska zapisano cyrylicą i przypisano im rosyjskie odpowiedniki polskich imion. Polskie imiona podajemy w nawiasach. Poniższe zestawienie może zawierać niewielkie błędy i odstępstwa, a także braki, wynikające z tego, że po pierwsze w XIX wieku w rosyjskim występowały niektóre litery, których nie ma we współczesnym rosyjskim alfabecie. Po drugie, odręczne pismo urzędnika sporządzającego protokoły i tabele jest miejscami zwyczajnie nieczytelne.

1. Dribnica Iwan (Jan Dribnica/Drybnica/Drobnica)
2. Kowalczyk Michaił (Michał)
3. Ambroziak Wikentij (Wincenty)
4. Lewicki Stepan (Stefan)
5. Laskowski Osip (Józef)
6. Chludziński Paulin
7. Wasilewski Francisk (Franciszek)
8. Stefaniak Andriej (Andrzej)
9. Lis Foma (Tomasz)
10. Tymuś Marcin
11. Słowikowski Francisk (Franciszek)
12. Złotkowski Samuel
13. Malinowski Foma (Tomasz)

14. Lis Szymon
15. Lis Iwan (Jan)
16. Iłonak lub Iłosznak (nieczytelne nazwisko) Walenty
17. Kruk Piotr.

W kolejnych kolumnach tabeli znajdują się wyrażone w morgach i prętach (rosyjskie odpowiedniki polskich liter M i P w główkach tabeli) powierzchnie poszczególnych rodzajów użytków.

Od lewej:

- * budynek mieszkalny z ogródkiem lub bez ogródka
- * grunty orne
- * łąki
- * pastwiska
- * nieużytki
- * razem.

Ostatnie dwie kolumny tabeli to wyrażony w rublach i kopiejkach „rozmiar zniesionej powinności podlegającej wynagrodzeniu od Rządu na mocy art. 14-26 Ukazu o Komisji Likwidacyjnej”. Tu pojawia się nowe pojęcie – „Komisja Likwidacyjna”. Wyjaśnijmy więc, że był to organ administracji carskiej na ziemiach zaboru rosyjskiego mający operacyjnie przeprowadzić uwłaszczenie – nadać nowe tytuły własności, porachować grunta oraz na tej podstawie obliczyć odszkodowania należne właścicielom ziemskim. Przewodniczącym Centralnej Komisji był J. Sołowiow, członkami zaś – Brunschweig i W. Trubnikow. W podsumowaniu działań komisji w Czarnowcu czytamy, że 2 kwietnia (21 marca) 1866 roku zostało oficjalnie i ostatecznie zatwierdzone nadanie wyżej wymienionym mieszkańcom Czarnowca w sumie 27 mórg i 285 prętów użytków rolnych, i 16 prętów nieużytków.

Dawny właściciel wsi Czarnowiec **Władysław Czerniejewski** otrzymał za to 546 rubli i 72 kopiejki odszkodowania. Rzecz jasna, majątek ziemski Czerniejewskiego został uszczuplony, ale nie ograbiony. Ówczesny właściciel dworu w Czarnowcu nadal miał swoją ziemię, która wcześniej nie była w posiadaniu chłopów. Na innych archiwalnych kartach można wyczytać również na jakich zasadach uwłaszczeni chłopci z Czarnowca mogli korzystać z dworskich pastwisk i lasów. Trudno wyjaśnić to w przystępny sposób, ale żeby dać Czytelnikom pewien ogłęd sytuacji, wrzucamy kilka dosłownych,

przetłumaczonych, cytatów.

Pierwszy, ze względu na nieczytelność niektórych odręcznie spisanych słów, polega po części na domysłach i tak naprawdę nie jest cytatem, a omówieniem. Tak czy inaczej spróbujmy..."(...) wszystkie gospodarstwa od nr 1 do nr 20 mają prawo do wypasania bydła [?], mogą otrzymywać siano, [jest coś o liczbie sztuk bydła]; wszystkie uwłaszczone gospodarstwa mają prawo do zbierania w lesie chrustu, suszki oraz wywrotów niezdatnych do użycia w budownictwie, każde gospodarstw po 76 jednokonnych wozów. [dalej jest coś o wyrębach] Każda osada ma prawo do otrzymania rocznie po 50 żerdzi z jesionu lub olchy lub, przy braku żerdzi, po 4 wozy chrustu [dalej fragment nieczytelny], prawo do otrzymywania rocznie drzew sosnowych o średnicy 20 cali". Kolejne wpisy dotyczą rozstrzygnięć administracji carskiej z późniejszych lat - 1872, 1875, 1878, 1880."(...) postanowiono, że przynależny folwarkowi Czarnowiec las obciążony na mocy niniejszej tabeli serwitutami włościan obejmuje 587 mórg i 77 prętów i oddzielony jest od lasu przynależnego folwarkowi Dzbenin miedzą biegnąca od wsi szlacheckiej Kaczyny-Tobolice poprzez łąkę [nazwa mało czytelna - Krzykiew? - przypis Tłumacza], a od tejże łąki - przez działkę z lasem liściastym w kierunku na wprost lasu sosnowego do granicy wsi szlacheckiej Korczaki". „(...) postanowiono co następuje: przyznać na mocy niniejszej tabeli likwidacyjnej po 76 wozów jednokonnych z paliwem na osadę, co równa się 26 wozom parokonnym, a zatem 1520 przyznanych na całą wieś wozów jednokonnych z powyższym materiałem stanowią odpowiednik 520 wozów parokonnych rocznie oraz przyznać na mocy tejże tabeli po 50 żerdzi na osadę [wyraz nieczytelny] o długości 3 sążnie i grubości 3 cale w średnicy".

Jest też wpis z 1903 roku. Bardzo obszerny, liczący około dwóch tysięcy znaków. Niezwykle szczegółowo i dość hermetycznie opisuje on zależności i stosunki ziemskie w Czarnowcu po tym jak w 1900 roku właścicielka dóbr Czarnowiec **Antonina Michniewicz** zawarła porozumienie ze wszystkimi włościanami wsi Czarnowiec, na mocy której włościanie zrzekli się na jej rzecz praw do serwitutów leśnych i pastwiskowych, w zamian za co otrzymali na własność część gruntów dworskich. Dalej jest istny labirynt sążni, dziesięcin, serwituów, mórg, prętów. Żeby się w tym połapać, trzeba by jakiegoś rzeczoznawcy w dziedzinie zarządzania nieruchomościami z doktoratem z historii □

W tamtych czasach to wielce skomplikowane przekształcenie gruntowe rozmierzył i rozliczył mierniczy Julian Płaczkowski.

2020.08.23 /Jacek Pawłowski/

Objaśnienia pojęć za Wikipedia:

1. **sążni** (sążnia) – Sążeń – niemetryczna, antropometryczna jednostka długości. Miara miała długość rozpostartych ramion dorosłego mężczyzny. Pochodną sążnia jest sąg – jako sześcienna miara drewna.

W Polsce sążeń (lub inaczej siąg) zmieniał się na przestrzeni wieków, oscylując w granicach 2 metrów:

- sążeń staropolski – 1,786 m (według konstytucji 1764),
- sążeń nowopolski – 1,728 m = 3 łokcie = 6 stóp = 72 cale = 864 linie (obowiązywał w Królestwie Polskim 1819-1848)

2. **mórg** (morg) – Morga (także mórg, jutrzyna) – historyczna jednostka powierzchni, używana w rolnictwie. Początkowo oznaczała obszar, jaki jeden człowiek mógł zaorać lub skosić jednym zaprzęgiem w ciągu dnia roboczego (dokładnie: od rana do południa), a jej wielkość wynosiła – zależnie od jakości gleby, zaprzęgu i narzędzi w Europie 0,33–1,07 hektara.

3. **dziesięcin** – (dziesięcina) – Dziesięcina, także: dziesiątyna – dawna miara powierzchni gruntu.

Dziesięcina na terenach zaboru rosyjskiego, które nie tworzyły Królestwa Kongresowego, czyli na wschód od Bugu i linii Ciechanowiec-Łapy-Tykocin-Biebrza-Niemen, w XIX wieku i na początku XX, była urzędową miarą powierzchni gruntów.

Stosowane były dwie jednostki o tej nazwie:

- dziesięcina tzw. skarbowa = $10925,2 \text{ m}^2 = 1,09252 \text{ ha}$, inne przeliczenia tej miary: 1 dziesięcina = 2400 sążni kw. = 1,9508 morgów n. p. = 109,252 arów
- dziesięcina tzw. większa (o 1/3, nazywana też „dużą”) = $14567 \text{ m}^2 = 1,4567 \text{ ha}$.

Obie były stosowane równolegle, co stwarza trudność w przeliczaniu wielkości gruntów na dzisiejsze jednostki.

4. **serwitów** – Serwitut, serwituty – uprawnienia chłopów do korzystania z dworskich łąk i pastwisk oraz lasów, wywodzące się z okresu feudalnego, będące powodem licznych zatargów między wsią a dworem. Na ziemiach polskich zostały zlikwidowane w większości do końca XIX w. Sprawę

serwitutów regulowała ustawa z dnia 7 maja 1920 r. o likwidacji serwitutów na terenie b. Królestwa Kongresowego i rozporządzenie Prezydenta z dnia 1 lutego 1927 r.

Część lasu objętą serwitutem nazywano cerklem lub cyrklem. Serwituty, zwane też służebnościami, były rodzajem prawa rzeczowego. Serwituty oparte były na aktach jednostronnych (np. przywilejach nadanych osadźcom wsi przez królów polskich), na umowach ustnych lub zwyczajach. Początkowo serwituty dotyczyły własności królewskiej lub dworskiej, później w miarę, jak zmieniali się właściciele lasów, również prywatnej lub państwowej.

5. **prętów** – Pręt – historyczna miara długości i powierzchni.

– Miary rolne i budowlane:

1 pręt = 2,5 sążnia = 4,32 m

– Rolne miary powierzchni:

1 pręt kwadratowy = 18,66 m²

6. **żerdzi** – Żerdź – strzała drzewa lub jej część o średnicy mierzonej w odległości 1 metra od grubszego końca (tzw. średnicy znamionowej, przy uwzględnieniu kory) wynoszącej dla drzew iglastych 7-14 cm, dla drzew liściastych 7-18 cm. W sortymentacji drewna jest to drewno okrągłe średniowymiarowe. Wyróżnia się żerdzie użytkowe i przemysłowe.

7. **Chrust** – małowymiarowy sortyment drzewny. Rozróżniany jest w dwóch odmianach: jako chrust opałowy oraz chrust użytkowy.

8. **Suszka** – w leśnictwie określenie na stojące, częściowo lub całkowicie martwe, suche drzewo, zamarte na skutek działania szkodliwych czynników, np.: owadów lub grzybów, zanieczyszczeń atmosferycznych, bądź z powodu naturalnego procesu starzenia rośliny.

9. **wywrotów** – Wywrót, wykrot, wiatrował – drzewo z naderwanym korzeniem, lub całkowicie wywrócone w wyniku działania wiatru.

/MK/

WOJEWÓDZKIE ARCHIWUM PAŃSTWOWE
w BIAŁYMSTOKU

Zespół: URZĄD GUBERNIALNY ŁOMŻYŃSKI
DO SPRAW WŁOŚCIANSKICH

Nr. mikr. C-**4947**

Sygn. **327**

WYKONANE
PRACOWNIA MIKROFILMOWA
ARCHIWUM DOKUMENTACJI MECHANICZNEJ
w WARSZAWIE

Operator : HANINA OLSZAK

WARSZAWA. DN. **6** **10** 1977r.

POCZĄTEK

КОПИЯ ЛИКВИДАЦИОННОЙ ТАБЕЛИ

на селение

Чарновец

гмины

Росенук

Востроленского уезда

Ломжинской губернии.

W A P
BIAŁYSTOK

№ списку 1173.

U. F. L. W 327

13942

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

ЛИКВИДАЦИОННАЯ ТАБЕЛЬ

СЕЛЕНИЯ

Чарновец

состоящего *Востроленск* губернии, *Востроленского* уезда.

Востроленского округа в гминѣ *Восенук*.

Селение находится в *Востроленск* изъ отдѣловъ, установленныхъ статьей 21-ю
Указа 19 Февраля (2 Марта) 1861 года о Ликвидационной Комиссии.

Вѣдомства *Востроленск* Комиссія по крестьянскимъ дѣламъ.

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№ № усадеб.	Усадьбы, поступившие в полную собственность крестьян на основании Высочайших Указов 19 Февраля (2 Марта) 1861 года.	Количество земли в каждой усадебной усадьбе, в морсах и прутах.										Размеры земель, занятых под огородами, садами, парками, лесами, в десятинах и саженьях.		Виды и размеры сервитутов, состоящих в пользовании крестьян.	Примечания.		
		Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.				
1	Усадьба Ивана Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
2	Усадьба Петра Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
3	Усадьба Алексея Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
4	Усадьба Степана Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
5	Усадьба Михаила Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
6	Усадьба Василия Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
7	Усадьба Федора Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
8	Усадьба Андрея Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
9	Усадьба Дмитрия Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
10	Усадьба Николая Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
11	Усадьба Павла Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
12	Усадьба Сергея Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
13	Усадьба Юрия Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				
14	Усадьба Владимира Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№ № усадеб.	Усадьбы, поступившие в полную собственность крестьян на основании Высочайших Указов 19 Февраля (2 Марта) 1861 года.	Количество земли в каждой усадебной усадьбе, в морсах и прутах.										Размеры земель, занятых под огородами, садами, парками, лесами, в десятинах и саженьях.		Виды и размеры сервитутов, состоящих в пользовании крестьян.	Примечания.
		Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.	Всего земель в усадьбе, в десятинах и саженьях.		
15	Усадьба Василия Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
16	Усадьба Михаила Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
17	Усадьба Алексея Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
18	Усадьба Степана Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
19	Усадьба Михаила Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
20	Усадьба Василия Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
21	Усадьба Николая Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
22	Усадьба Павла Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
23	Усадьба Сергея Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
24	Усадьба Юрия Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
25	Усадьба Владимира Ивановича	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		

1866 года 21 Марта (2 Апреля) составлен и при Урядном канцелярии канцелярии канцелярии, сего распоряжения и канцелярии канцелярии

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

[illegible]

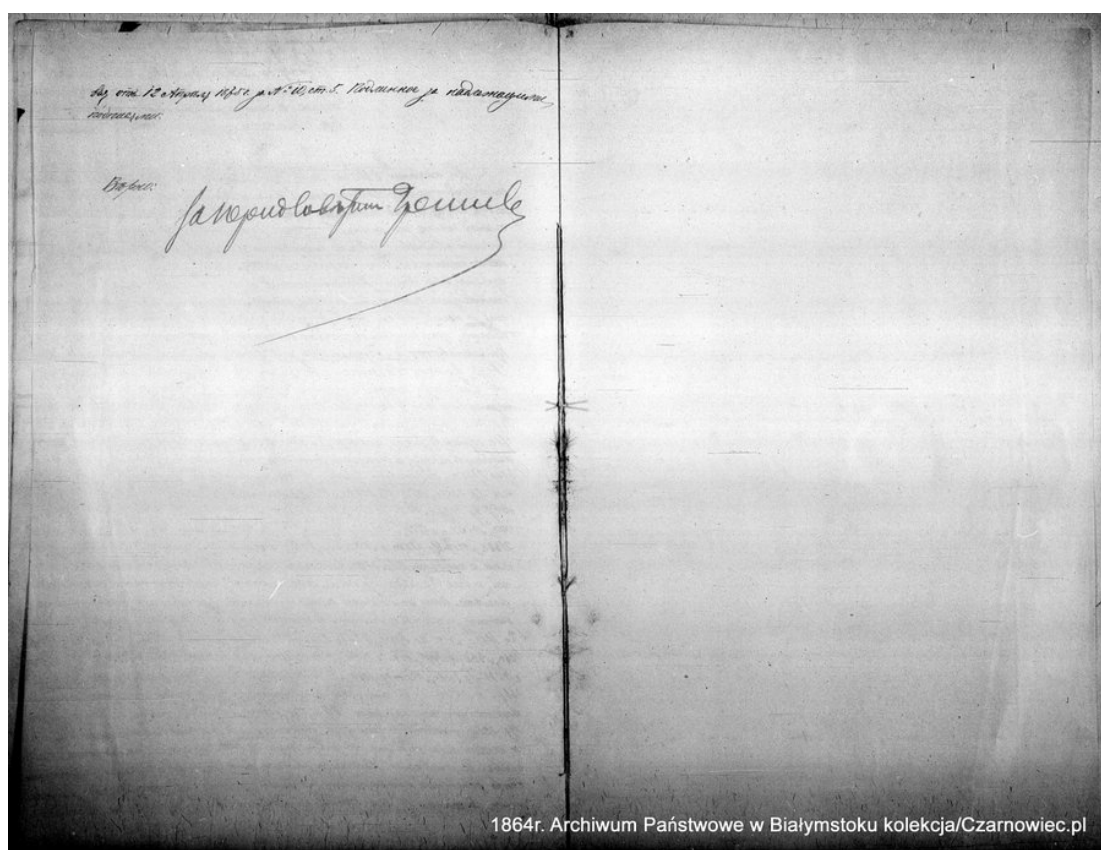
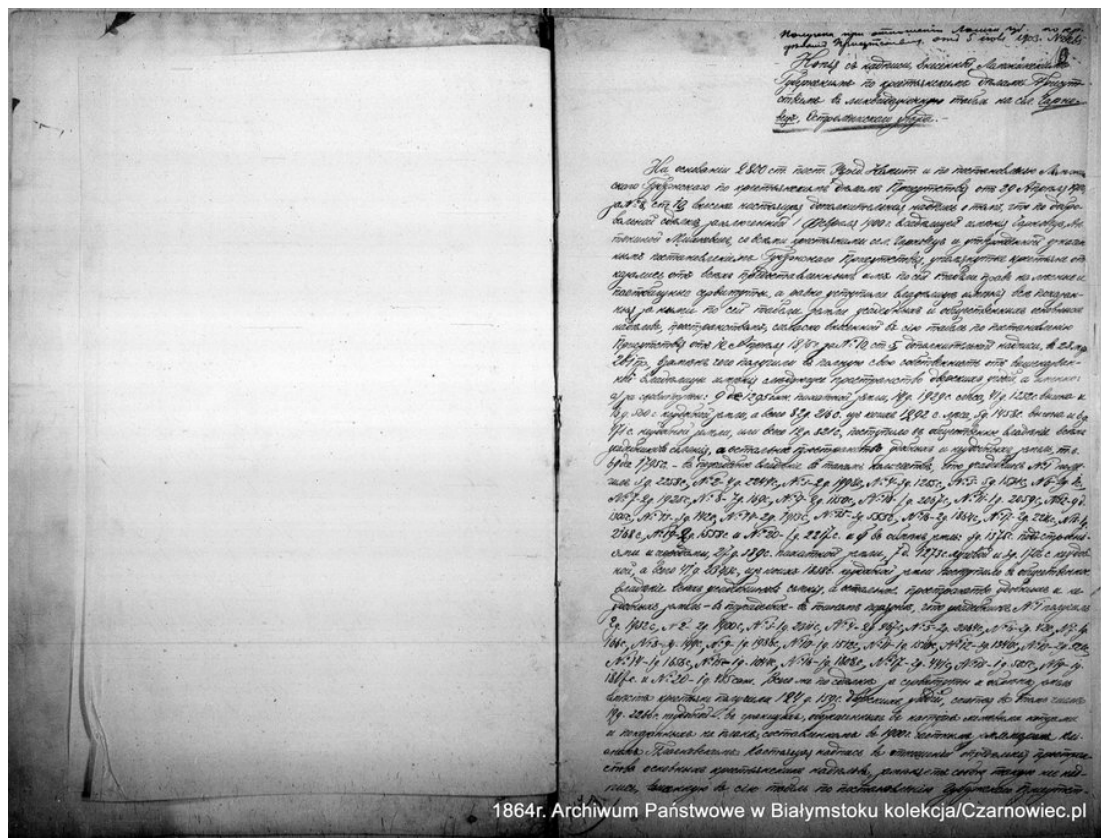
1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

[illegible]

уѣзда. *Владимиръ Терисовскаго*

Въспомогательный листъ. Присутствіе / подписавъ /
А. Павловъ Шиболокинъ, Секретарь. Секретарь При-
сутствія / подписавъ / Пётровскій.

Написано: Карлаурскіи Колумникъ Н. Уинд

КОПІЯ ЛИКВИДАЦІОННОЙ ТАБЕЛИ

на селехіе *Чарновецъ*
гмины *Росенубъ*
Встреченскаго уѣзда
Ломжинской губерніи.

W A P
BIAŁYSTOK

№ списку 1173.

U.F.F.W 327

13942

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

ЛИКВИДАЦИОННАЯ ТАБЕЛЬ

СЕЛЕНІЯ

Кармозинъ

состоящаго *Винницкой* губернии, *Островецкого* уѣзда,
Островецкого округа въ гминѣ *Звенигородъ*.

Селеніе находится въ *второмъ* изъ отдѣловъ, установленныхъ статьею 21-ю
Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидационной Коммисіи.

Вѣдомства

Островецкой

Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ.

Jak car Aleksander uwłaszczył czarnowieckich chłopów
Ciekawostka historyczna o Czarnowcu, w której niewiadomych jest co najmniej tyle, co danych. Uwagi i poprawki mile widziane.

W Archiwum Państwowym w Białymstoku znajdują się dokumenty administracji carskiej z XIX wieku. 6 października 1977 roku operator pracowni mikrofilmowej Archiwum Dokumentacji Mechanicznej w Warszawie Halina Olszak sporządziła z nich mikrofilmy. Dokumenty te – z dziewiętnastowiecznego rosyjskiego na polski – przełożył nam **Pan Michaił Barkowski**, znakomity tłumacz i niezawodny Kolega, prowadzący na Facebooku świetny profil [@niestrasznyrosyjski](#). Za co serdecznie dziękujemy. Bo to kawał dobrej roboty był.

Wątpliwości Tłumacza rozstrzygaliśmy własnym rozumem. Jeżeli ktokolwiek oglądając kopie akt, stwierdzi że jakieś rozstrzygnięcie było nietrafne bądź niesłuszne, reklamację pokornie przyjmujemy. Najogólniej rzecz biorąc, załączone tu archiwalia, zawierają dokumentację opisującą własność gospodarstw pól i lasów w Czarnowcu po uwłaszczeniu chłopów w Królestwie Polskim przez cara Aleksandra II w 1864 roku. Gdyby chcieć to jakoś odnieść do współczesności, to co do metody i skutków przypomina to trochę Powszechny Spis Rolny (w tym roku trwa kolejny spis). Jednak jego przyczyny, przesłanki i państwo przeprowadzające były zupełnie inne. Własność ziem na polskiej wsi w XIX wieku to bardzo skomplikowane zagadnienie.

W bardzo wielkim, być może zbyt wielkim, uproszczeniu można powiedzieć,

że przed uwłaszczeniem chłopci posiadali niewielkie kawałki ziemi, ale nie byli ich właścicielami. Własność należała do szlachty. Chłopi za możliwość posiadania swych gospodarstw odrabiali pańszczyznę lub płacili czynsz (w pracy, w naturze, w gotówce). Posiadanie a własność to były (i są zresztą do dziś) dwa różne tytuły prawne do nieruchomości. Ruchomości także. Żeby zyskać poparcie chłopów dla powstania styczniowego polski Tymczasowy Rząd Narodowy 22 stycznia 1863 r. ogłosił, że chłopci stają się właścicielami swoich gospodarstw bez konieczności wykupywania się od właścicieli ziemskich. Mniej więcej miesiąc przed upadkiem powstania, 2 marca (19 lutego w obowiązującym w Rosji kalendarzu juliańskim) car wydał ukaz, w którym uwłaszczał chłopów na tych samych zasadach, co rząd powstańczy. W ten sposób osiągnął polityczny cel.

I znowu w dużym uproszczeniu... pokazał chłopom: zobaczcie, macie od rosyjskiej administracji to samo co od powstańczego rządu. Jednocześnie, jak ujmuje to część polskich historyków, car wbił w ten sposób klin między dwory a wsie. Uwłaszczenie na prawie carskim musiało generować konflikty, a – jak wiadomo nie od dziś – skonfliktowane społeczeństwo jest mniej skłonne do buntowania się przeciw władzy. Chłopi stali się więc właścicielami swoich zabudowań i pól. Zamiast czynszu do dziedzica mieli wносить podatek gruntowy do skarbu. Właściciele ziemscy mieli prawo do odszkodowania od państwa za utracone grunty rolne. Pastwiska oraz lasy formalnie pozostały własnością ziemian, ale chłopci mieli prawo paść na nich swe zwierzęta i pozyskiwać z lasu opał oraz drewno budowlane. Żeby zapobiec rabunkowej gospodarce w lasach, lokalni urzędnicy rosyjskiej administracji mieli ustalać ile i jakiego drewna chłopci mogą pozyskać z dworskich lasów. Ziemi nie dostali chłopci bezrolni i robotnicy folwarczni, no bo przecież przed uwłaszczeniem jej nie posiadali. Mieli dostać ją z gruntów państwowych, bezpańskich albo opuszczonych. Niestety gruntów takich było mniej niż chętnych. W drugiej połowie XIX wieku tworzyli więc półmilionową rzeszę tzw. wolnych najmitów. Wolnych od jakiejkolwiek własności, a najmujących się do prac w folwarkach i z tego żyjących. Do wolnych najmitów zaliczali się również chłopscy bankruci, którzy z powodu nieurodzajów, klęsk żywiołowych nie byli w stanie płacić wygórowanych podatków i tracili w ten sposób swoje gospodarstwa (patrz „Wolny najmita” Marii Konopnickiej).

Któż więc gospodarował na Czarnowcu po uwłaszczeniu na mocy ukazu z 1864 roku. Pokazuje to tabela w załączonych dokumentach. Figurują w niej następujący gospodarze, których nazwiska zapisano cyrylicą i przypisano im rosyjskie odpowiedniki polskich imion. Polskie imiona podajemy w nawiasach. Poniższe zestawienie może zawierać niewielkie błędy i odstępstwa, a także braki, wynikające z tego, że po pierwsze w XIX wieku w rosyjskim występowały niektóre litery, których nie ma we współczesnym rosyjskim alfabecie. Po drugie, odręczne pismo urzędnika sporządzającego protokoły i tabele jest miejscami zwyczajnie nieczytelne.

1. Dribnica Iwan (Jan Dribnica/Drybnica/Drobnica)
2. Kowalczyk Michaił (Michał)
3. Ambroziak Wikentij (Wincenty)
4. Lewicki Stepan (Stefan)
5. Laskowski Osip (Józef)
6. Chludziński Paulin
7. Wasilewski Francisk (Franciszek)
8. Stefaniak Andriej (Andrzej)
9. Lis Foma (Tomasz)
10. Tymuś Marcin
11. Słowikowski Francisk (Franciszek)
12. Złotkowski Samuel
13. Malinowski Foma (Tomasz)
14. Lis Szymon
15. Lis Iwan (Jan)
16. Iłonak lub Iłosznak (nieczytelne nazwisko) Walenty
17. Kruk Piotr.

W kolejnych kolumnach tabeli znajdują się wyrażone w morgach i prętach (rosyjskie odpowiedniki polskich liter M i P w główkach tabeli) powierzchnie poszczególnych rodzajów użytków.

Od lewej:

- * budynek mieszkalny z ogródkiem lub bez ogródka
- * grunty orne
- * łąki
- * pastwiska
- * nieużytki

* razem.

Ostatnie dwie kolumny tabeli to wyrażony w rublach i kopiejkach „rozmiar zniesionej powinności podlegającej wynagrodzeniu od Rządu na mocy art. 14-26 Ukazu o Komisji Likwidacyjnej”. Tu pojawia się nowe pojęcie – „Komisja Likwidacyjna”. Wyjaśnijmy więc, że był to organ administracji carskiej na ziemiach zaboru rosyjskiego mający operacyjnie przeprowadzić uwłaszczenie – nadać nowe tytuły własności, porachować grunta oraz na tej podstawie obliczyć odszkodowania należne właścicielom ziemskim. Przewodniczącym Centralnej Komisji był J. Sołowiow, członkami zaś – Brunschweig i W. Trubnikow. W podsumowaniu działań komisji w Czarnowcu czytamy, że 2 kwietnia (21 marca) 1866 roku zostało oficjalnie i ostatecznie zatwierdzone nadanie wyżej wymienionym mieszkańcom Czarnowca w sumie 27 mórg i 285 prętów użytków rolnych, i 16 prętów nieużytków.

Dawny właściciel wsi Czarnowiec **Władysław Czerniejewski** otrzymał za to 546 rubli i 72 kopiejki odszkodowania. Rzecz jasna, majątek ziemski Czerniejewskiego został uszczuplony, ale nie ograbiony. Ówczesny właściciel dworu w Czarnowcu nadal miał swoją ziemię, która wcześniej nie była w posiadaniu chłopów. Na innych archiwalnych kartach można wyczytać również na jakich zasadach uwłaszczeni chłopci z Czarnowca mogli korzystać z dworskich pastwisk i lasów. Trudno wyjaśnić to w przystępny sposób, ale żeby dać Czytelnikom pewien ogłęd sytuacji, wrzucamy kilka dosłownych, przetłumaczonych, cytatów.

Pierwszy, ze względu na nieczytelność niektórych odręcznie spisanych słów, polega po części na domysłach i tak naprawdę nie jest cytatem, a omówieniem. Tak czy inaczej spróbujmy...”(...) wszystkie gospodarstwa od nr 1 do nr 20 mają prawo do wypasania bydła [?], mogą otrzymywać siano, [jest coś o liczbie sztuk bydła]; wszystkie uwłaszczone gospodarstwa mają prawo do zbierania w lesie chrustu, suszki oraz wywrotów niezdatnych do użycia w budownictwie, każde gospodarstw po 76 jednokonnych wozów. [dalej jest coś o wyrębach] Każda osada ma prawo do otrzymania rocznie po 50 żerdzi z jesionu lub olchy lub, przy braku żerdzi, po 4 wozy chrustu [dalej fragment nieczytelny], prawo do otrzymywania rocznie drzew sosnowych o średnicy 20 cali”. Kolejne wpisy dotyczą rozstrzygnięć administracji carskiej z późniejszych lat – 1872, 1875, 1878, 1880.”(...) postanowiono, że

przynależny folwarkowi Czarnowiec las obciążony na mocy niniejszej tabeli serwitutami włościan obejmuje 587 mórg i 77 prętów i oddzielony jest od lasu przynależnego folwarkowi Dzbenin miedzą biegnąca od wsi szlacheckiej Kaczyny-Tobolice poprzez łąkę [nazwa mało czytelna - Krzykiew? - przypis Tłumacza], a od tejże łąki - przez działkę z lasem liściastym w kierunku na wprost lasu sosnowego do granicy wsi szlacheckiej Korczaki". „(...) postanowiono co następuje: przyznać na mocy niniejszej tabeli likwidacyjnej po 76 wozów jednokonnych z paliwem na osadę, co równa się 26 wozom parokonnym, a zatem 1520 przyznanych na całą wieś wozów jednokonnych z powyższym materiałem stanowią odpowiednik 520 wozów parokonnych rocznie oraz przyznać na mocy tejże tabeli po 50 żerdzi na osadę [wyraz nieczytelny] o długości 3 sążnie i grubości 3 cale w średnicy”.

Jest też wpis z 1903 roku. Bardzo obszerny, liczący około dwóch tysięcy znaków. Niezwykle szczegółowo i dość hermetycznie opisuje on zależności i stosunki ziemskie w Czarnowcu po tym jak w 1900 roku właścicielka dóbr Czarnowiec **Antonina Michniewicz** zawarła porozumienie ze wszystkimi włościanami wsi Czarnowiec, na mocy której włościanie zrzekli się na jej rzecz praw do serwitutów leśnych i pastwiskowych, w zamian za co otrzymali na własność część gruntów dworskich. Dalej jest istny labirynt sążni, dziesięcin, serwitutów, mórg, prętów. Żeby się w tym połapać, trzeba by jakiegoś rzeczoznawcy w dziedzinie zarządzania nieruchomościami z doktoratem z historii □

W tamtych czasach to wielce skomplikowane przekształcenie gruntowe rozmierzył i rozliczył mierniczy Julian Płaczkowski.

2020.08.23 /Jacek Pawłowski/

Objaśnienia pojęć za Wikipedia:

1. **sążni** (sążnia) - Sążeń - niemetryczna, antropometryczna jednostka długości. Miara miała długość rozpostartych ramion dorosłego mężczyzny. Pochodną sążnia jest sąg - jako sześcienna miara drewna.

W Polsce sążeń (lub inaczej siąg) zmieniał się na przestrzeni wieków, oscylując w granicach 2 metrów:

- sążeń staropolski - 1,786 m (według konstytucji 1764),

- sążeń nowopolski - 1,728 m = 3 łokcie = 6 stóp = 72 cale = 864 linie (obowiązywał w Królestwie Polskim 1819-1848)

2. **mórg** (morg) – Morga (także mórg, jutrzyna) – historyczna jednostka powierzchni, używana w rolnictwie. Początkowo oznaczała obszar, jaki jeden człowiek mógł zaorać lub skosić jednym zaprzęgiem w ciągu dnia roboczego (dokładnie: od rana do południa), a jej wielkość wynosiła – zależnie od jakości gleby, zaprzęgu i narzędzi w Europie 0,33–1,07 hektara.

3. **dziesięcin** – (dziesięcina) – Dziesięcina, także: dziesiątyna – dawna miara powierzchni gruntu.

Dziesięcina na terenach zaboru rosyjskiego, które nie tworzyły Królestwa Kongresowego, czyli na wschód od Bugu i linii Ciechanowiec-Łapy-Tykocin-Biebrza-Niemen, w XIX wieku i na początku XX, była urzędową miarą powierzchni gruntów.

Stosowane były dwie jednostki o tej nazwie:

– dziesięcina tzw. skarbowa = $10925,2 \text{ m}^2 = 1,09252 \text{ ha}$, inne przeliczenia tej miary: 1 dziesięcina = 2400 sążni kw. = 1,9508 morgów n. p. = 109,252 arów

– dziesięcina tzw. większa (o $\frac{1}{3}$, nazywana też „dużą”) = $14567 \text{ m}^2 = 1,4567 \text{ ha}$.

Obie były stosowane równolegle, co stwarza trudność w przeliczaniu wielkości gruntów na dzisiejsze jednostki.

4. **serwituów** – Serwitut, serwitusy – uprawnienia chłopów do korzystania z dworskich łąk i pastwisk oraz lasów, wywodzące się z okresu feudalnego, będące powodem licznych zatargów między wsią a dworem. Na ziemiach polskich zostały zlikwidowane w większości do końca XIX w. Sprawę serwitutów regulowała ustawa z dnia 7 maja 1920 r. o likwidacji serwitutów na terenie b. Królestwa Kongresowego i rozporządzenie Prezydenta z dnia 1 lutego 1927 r.

Część lasu objętą serwitutem nazywano cerklem lub cyrklem. Serwituty, zwane też służebnościami, były rodzajem prawa rzeczowego. Serwituty oparte były na aktach jednostronnych (np. przywilejach nadanych osadźcom wsi przez królów polskich), na umowach ustnych lub zwyczajach. Początkowo serwitusy dotyczyły własności królewskiej lub dworskiej, później w miarę, jak zmieniali się właściciele lasów, również prywatnej lub państwowej.

5. **prętów** – Pręt – historyczna miara długości i powierzchni.

– Miary rolne i budowlane:

1 pręt = 2,5 sążnia = 4,32 m

– Rolne miary powierzchni:

1 pręt kwadratowy = 18,66 m²

6. **żerdzi** – Żerdź – strzała drzewa lub jej część o średnicy mierzonej w odległości 1 metra od grubszego końca (tzw. średnicy znamionowej, przy uwzględnieniu kory) wynoszącej dla drzew iglastych 7-14 cm, dla drzew liściastych 7-18 cm. W sortymentacji drewna jest to drewno okrągłe średniowymiarowe. Wyróżnia się żerdzie użytkowe i przemysłowe.

7. **Chrust** – małowymiarowy sortyment drzewny. Rozróżniany jest w dwóch odmianach: jako chrust opałowy oraz chrust użytkowy.

8. **Suszka** – w leśnictwie określenie na stojące, częściowo lub całkowicie martwe, suche drzewo, zmarłe na skutek działania szkodliwych czynników, np.: owadów lub grzybów, zanieczyszczeń atmosferycznych, bądź z powodu naturalnego procesu starzenia rośliny.

9. **wywrótów** – Wywrót, wykrot, wiatrował – drzewo z naderwanym korzeniem, lub całkowicie wywrócone w wyniku działania wiatru.

WOJEWÓDZKIE ARCHIWUM PAŃSTWOWE
w BIAŁYMSTOKU

Zespół: URZĄD GUBERNIALNY ŁOMŻYŃSKI
DO SPRAW WŁOŚCIANSKICH

Nr. mikr. C-**4947**

Sygn. **327**

WYKONANE
PRACOWNIA MIKROFILMOWA
ARCHIWUM DOKUMENTACJI MECHANICZNEJ
w WARSZAWIE

Operator : HANINA OLSZAK

WARSZAWA. DN. **6** **10** 1977r.

POCZĄTEK

КОПІЯ ЛИКВИДАЦІОННОЙ ТАБЕЛИ

ка селеніе

Чарновецъ

гмины

Росенукъ

Востроленскаго уѣзда

Ломжинской губерніи.

W A P
BIAŁYSTOK

№ списку 1173.

U.F.F.W 327

13942

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

ЛИКВИДАЦІОННАЯ ТАБЕЛЬ

СЕЛЕНІЯ

Чарновецъ

составляющаго *Востроленскій* уѣздъ *Востроленскаго* уѣзда.

Востроленскаго округа въ гминѣ *Восенукъ*.

Селеніе находится въ *Востроленскій* изъ отдѣловъ, установленныхъ статьей 21-ю
Указа 19 Февраля (2 Марта) 1861 года о Ликвидационной Комиссіи.

Вѣдомства *Востроленскій* Комиссія по крестьянскимъ дѣламъ.

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№ № усадеб.	Усадьбы, поступившие в полную собственность крестьян на основании Высочайших Указов 19 Февраля (2 Марта) 1861 года.	Количество земли в каждой усадебной усадьбе, в морсах и прутах.										Размеры земель, поделенной на участки, по указу 11-го Февраля 1861 года, в десятинах и саженьях.		Виды и размеры сервитутов, состоящих в пользовании крестьян.	Примечания.
		Всего морсов		Всего пашни		Всего сенокоса		Всего выгона		Всего водоемов		В десятинах	В саженьях		
		м.	п.	м.	п.	м.	п.	м.	п.	м.	п.				
	И. Усадьба Ивана Ивановича, крестьянина, проживающего в усадьбе (2 Марта) 1861 года.														
1	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
2	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
3	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
4	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
5	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
6	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
7	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
8	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
9	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
10	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
11	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
12	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
13	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
14	Иванов Иван Иванович	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		

Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович	Иванов Иван Иванович
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

№ № усадеб.	Усадьбы, поступившие в полную собственность крестьян на основании Высочайших Указов 19 Февраля (2 Марта) 1861 года.	Количество земли в каждой усадебной усадьбе, в морсах и прутах.										Размеры земель, поделенной на участки, по указу 11-го Февраля 1861 года, в десятинах и саженьях.		Виды и размеры сервитутов, состоящих в пользовании крестьян.	Примечания.
		Всего морсов		Всего пашни		Всего сенокоса		Всего выгона		Всего водоемов		В десятинах	В саженьях		
		м.	п.	м.	п.	м.	п.	м.	п.	м.	п.				
15.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
16.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
17.	Иван Шинников	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
18.	Иван Шинников	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
19.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
20.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
21.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
22.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
23.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
24.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
25.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
26.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
27.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
28.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
29.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
30.	Ивановский Савушкин	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		

1861 года 21 Марта (2 Апреля) / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. Урядном /
с. Иван. Кошманов / составлен в ур. У

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

[illegible]

1864r. Archiwum Państwowe w Białymstoku kolekcja/Czarnowiec.pl

[illegible]

уѣзда. *Владимиръ Терисовскаго*

Въспомогательный листъ. Присутствіе / подписавъ /
А. Павловъ Шиболокинъ, Секретарь. Секретарь При-
сутствія / подписавъ / Пётровскій.

Написано: Карлауссевичъ Колосманскъ Н. Уинд

Копія съ надписи, сдѣланной Ложженскимъ губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на ликвидационномъ табулѣ селенія Царновое

губ. Ржевскаго, Острелевскаго уѣздовъ, вѣдомствъ въ составѣ шестидесяти Царноваго вѣдомства Царновскаго.

На основаніи 1362 и 1366 ст. Постановленій бывшаго Учредительнаго Комитета и по постановленію Ложженскаго Губернскаго по крестьянскимъ дѣламъ Присутствія, отъ 9 Мая.

1871 года, за № 26 ст. 10¹ опредѣлено, что принадлежащій къ фамиліи Царновое имѣе временный наслѣдственный табулѣ сервитутами крестьянъ, заключающій въ себѣ 587 мор. 77 пр. и отграничивающій отъ имѣна принадлежащаго къ фамиліи Царновое имѣе, принадлежнотѣ деревни Калиты, тобишъ черезъ путь Калиты, а отъ послѣдней черезъ устьевъ шестовнаго имѣна, въ предѣлахъ направились по вѣдомую сторону до границы имѣна селенія Царнова. Царновое: Царновое имѣе, присутствіемъ / подписанъ: А. Павло-Шевцовъ, секретарь: Секретарь: Присутствія / подписанъ: Писаревъ.

Царновое.

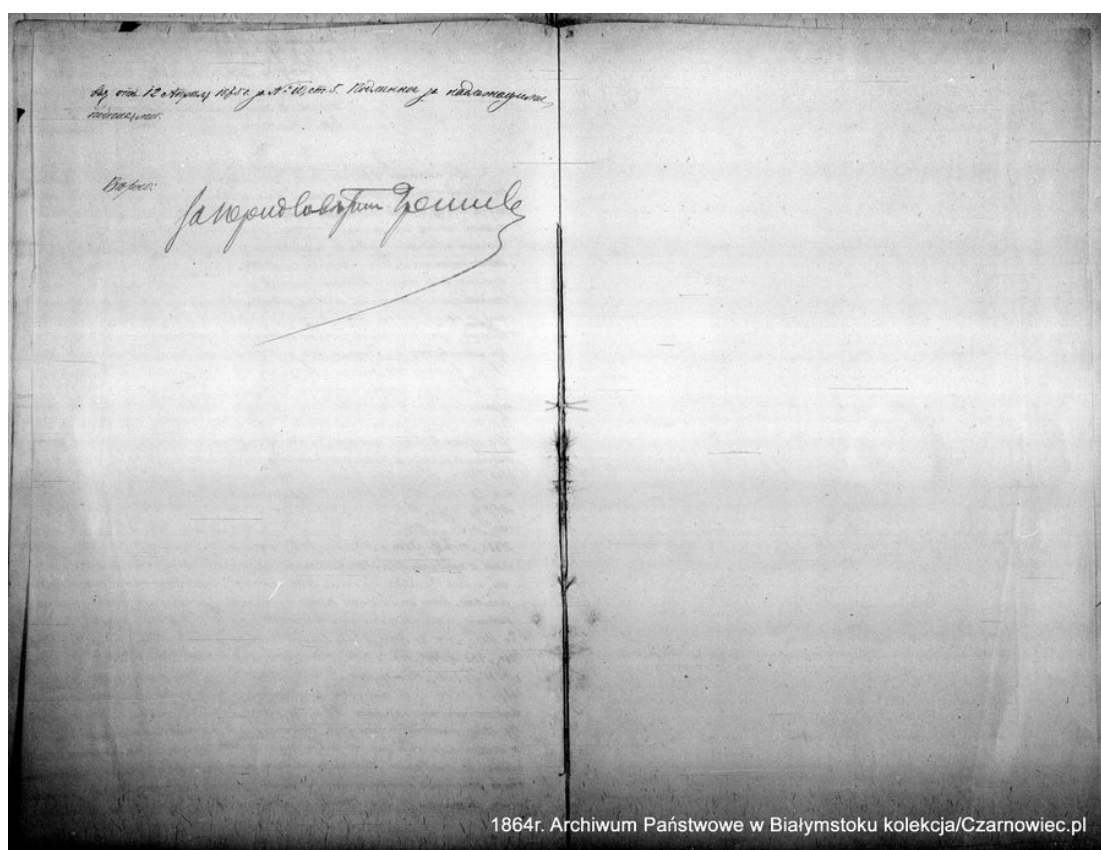
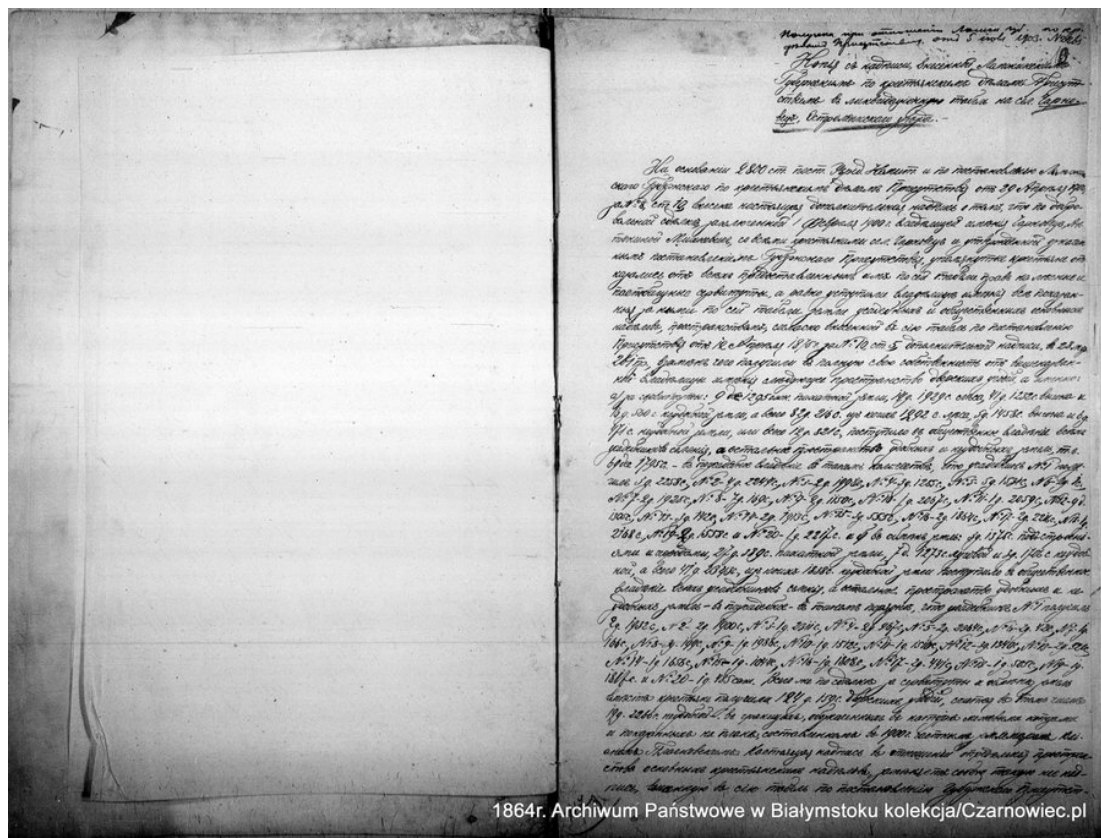
Кураторский Советникъ А. М. ...

Копія съ надписи, сдѣланной Ложженскимъ губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на ликвидационномъ табулѣ селенія Царновое, Ржевскаго, Острелевскаго уѣздовъ, вѣдомствъ въ составѣ шестидесяти Царноваго вѣдомства Царновскаго.

На основаніи 1362 и 1366 ст. Постановленій бывшаго Учредительнаго Комитета и по постановленію Ложженскаго Губернскаго по крестьянскимъ дѣламъ Присутствія, отъ 9 Мая 1871 года, за № 26 ст. 10¹ опредѣлено, что принадлежащій къ фамиліи Царновое имѣе временный наслѣдственный табулѣ сервитутами крестьянъ, заключающій въ себѣ 587 мор. 77 пр. и отграничивающій отъ имѣна принадлежащаго къ фамиліи Царновое имѣе, принадлежнотѣ деревни Калиты, тобишъ черезъ путь Калиты, а отъ послѣдней черезъ устьевъ шестовнаго имѣна, въ предѣлахъ направились по вѣдомую сторону до границы имѣна селенія Царнова. Царновое: Царновое имѣе, присутствіемъ / подписанъ: А. Павло-Шевцовъ, секретарь: Секретарь: Присутствія / подписанъ: Писаревъ.

Царновое. Кураторский Советникъ А. М. ...

Съ надписи, сдѣланной Ложженскимъ губернскимъ по крестьянскимъ дѣламъ Присутствіемъ на ликвидационномъ табулѣ селенія Царновое, Ржевскаго, Острелевскаго уѣздовъ, вѣдомствъ въ составѣ шестидесяти Царноваго вѣдомства Царновскаго.

КОПІЯ ЛИКВІДАЦІОННОЇ ТАБЕЛІ

на селі *Уарновець*
гми *Росенув*
Встрелецького уезда
Ломжинської губернії.

W A P
BIAŁYSTOK

№ списку 1173.

U.F.F.W 327

13942

ЛИКВИДАЦИОННАЯ ТАБЕЛЬ

СЕЛЕНІЯ

Кармозинъ

состоящаго *Винницкой* губернии, *Островецкаго* уѣзда,
Островецкаго округа въ гминѣ *Винницкой*.

Селеніе находится въ *второмъ* изъ отдѣловъ, установленныхъ статьею 21-ю
Указа 19 Февраля (2 Марта) 1864 года о Ликвидационной Коммисіи.

Вѣдомства

Островецкаго

Коммисіи по крестьянскимъ дѣламъ.

№ № усадьбы.	Усадьбы, поступившія въ полную собственность крестьянъ на основаніи Высочайшихъ Указовъ 19 Февраля (2 Марта) 1864 года.	Количество земли въ каждой усадебной участкѣ въ моргахъ и прентахъ.												Размѣръ повинности, подлежащей вознагражденію отъ Правительства по статьямъ 14—26 Указа о Ликвидационной Комисіи.	
		Поля земли, строенія и сѣнокосы, родовой или безъ оного.		Поля пахотныя.		Поля луговые.		Поля выгонныя.		Неуробной.		Всѣ вообще.		Рубли.	Коп.
		М.	П.	М.	П.	М.	П.	М.	П.	М.	П.	М.	П.		
15.	Зотовскій Савуль	10		261								261		1	10
16.	Маминскій Савуль	10	1	78								40		1	13
17.	3. Лисъ Шимонъ	3	1	90								93		1	13
18.	Лисъ Иванъ	8		231								239		1	10
19.	Миланъ Валентинъ	8	1	76								22		1	17
20.	4. Кривъ Петра	2		236								238		1	10
21.	У Медовѣской земли											40			
	изъ нея усадьбы № 123.														
	455, 12 и 13.		128									76		44	
	Итого по табелѣ	1	233	26	16	4	262				90	28	261	32	80

1866 года 21 Марта / 2 Апр.